СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXX. Число 303. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 30. грудня, 1922. VOL. XXX. No. 303. Jersey City, N. J., Saturday, December 30, 1922. THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД КОНГРЕСУ СВОБОДИ ДІЛАННЯ

ГАРДИНГ ВИКЛАДАЄ СВОЄ СТАНОВИЩЕ СУПРОТИ РЕЗОЛЮЦІЙ КОНГРЕСУ В МЕЖИНАРОДНИХ СПРАВАХ

ВАШІНГТОН, 28. грудня. — Президент Гардинг вислав до сенатора Лоджа лист, в котрому зясовує своє становище до поставлених в сенаті пропозицій про полагодженнє ріжних межидержавних справ. Сенатор Лодж прочитав його на повнім засіданню сенату.

УРЯД ЗАЙМАЄТЬСЯ ЕВРОПОЮ.

Президент Гардинг, наперед, признає конґресови право ухвалити таку резолюцію, як була предложена сенатором Борою, але уважає її небажаною з тої причини, що ухваленнє резолюції, припоручуючої президентови скликати межинародну конференцію, моглоби викликати в світі вражіннє, що американський уряд сею справою не займається, — вражіннє, яке не відповідає правді, бо уряд сею справою займається вже від богато місяців.

Коли уряд не виступав з публичним проголошеннєм своїх заходів, то се було випливом вже самої натури межидержавних справ. Однак, уряд ніколи не відмовляв довірочних інформацій сенаторам, котрі просили уряд о таку інформацію в цїли помогти урядови в його стараннях.

УРЯД ХОЧЕ МАТИ ВІЛЬНУ РУКУ.

Помогти урядови конґрес може в той спосіб, що дасть йому більше свободи в рухах. Такими колодами на дорозі уряду треба признати: ухвалу конґресу, забороняючу американському урядови посилати свого представника на репараційну комісію без дозволу конґресу; та ухвалу конґресу, обмежуючу комісію для сплати воєнних довгів виключно до питання відсотків та речинця сплати. Коли конґрес хоче сущно помогти урядови, то най він дозволить сій комісії вести такі переговори, які вона буде вважати за потрібні.

Комісія для сплати воєнних довгів потребує свобідної руки, бо уряди аліянтських держав не признають становища американського уряду, котрий уважає справу сплати довгів відрубною від справи репарацій, але вважають установленнє репарацій неможливим без установлення суми довгів.

УРЯД ПРОТИВИТЬСЯ СКЛИКАННЮ НОВОЇ РОЗОРУЖНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Президент Гардинг заявляється також проти внесення сенатора Бори скликати тепер ще одну конференцію для дальшого розоруження.

Противиться сьому Гардинг на тій основі, що межинародна ситуація в теперішню хвилю така, що не можна сподіватися дальших обмежень зоружень. Президент вважає політично шкідливим через скликуваннє такої конференції робити американському народови та всему світови обіцянку, якої уряд відтак не мігби сповнити. Однак, така пропозиція моглаби прийти до здійснення, коли всі держави потвердили обіцяні на вашінґтонській конференції оружені обмеження.

БУРЛИВА ДЕБАТА В СЕНАТІ НАД ЗАЯВОЮ ГАРДИНГА

ВАШІНГТОН, 28. грудня. — Лист президента Гардинга до сенатора Лоджа, прочитаний сим послідним на повнім засіданню сенату, викликав сейчас горячу дебату, яка заняла повних пять годин.

Дебату почав ореґонський сенатор Мекнарі, заявляючися за поправкою сенатора Бори. Він виказував, що американська політика ізоляції принесла Злученим Державам великі шкоди, та жалував, що Америка не приступила до Ліґи Народів. Сенатор Меккормик промовляв проти внесення Бори, поликуючися на запевнення уряду, що переговори в справі скликання межинародної конференції ведуться. Сенатор Френс підносив потребу безпроволочного ділання, підносячи, що в противнім разі в Европі й на Сибіри згине сеї зими 15 міліонів душ. Сенатор Каревей промовляв за Борою.

УЧЕНІ ЗАСТАНОВЛЯЮТЬСЯ НАД ЗЛОВЛЕННЄМ ВУГЛЯ З ВОЗДУХА

КЕЙМБРІДЖ, Месечуэетс, 28. грудня. — На зїзді Американського Товариства Попирання Науки прочитано нині працю про проби, які від довшого вже часу робляться в Карнеґі Інститюшен у Вашінґтоні над ловленнєм вугля з воздуха.

Товчком до таких досвідів є страх, що за кільна поколінь припаси вугля та нафти на землі вичерпаються. Щоби запобігти здержанню промислу, яке таке вичерпаннє мусілоби за собою потягнути, ряд американських вчених застановляється над добуваннєм вугля з воздуха при помочи сонця таким самим способом, як се робить ростина при помочи свого листа.

По дванайцяти літах дослідів учені нарешті поробили вступні приготовання до пізнання способів, якими лист добуває вугіль з воздуха. Сі висліди дають їм надію на остаточну побіду їх зусиль.

[illegible]МЕРИКА ГОДУЄ ПІВ МІЛІОНА ГРЕКІВ

Софія Н[illegible]сон, заступник директора Амер. Червоного Хреста в Европі, подала, що ся інституція кормить тепер в Европі коло пів міліона Греків, втікачів зі Смирни та Тракії.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА

НА УКРАЇНСЬКІ ПРИВАТНІ ШКОЛИ В НАШІЙ ГАЛИЧИНІ.

УКРАЇНЦІ, РАТУЙМО РІДНУ ШКОЛУ В ГАЛИЧИНІ! ЙДІМ З КОЛЯДОЮ ХАТА ВІД ХАТИ.

ЗІБРАНІ ЖЕРТВИ ВІДСИЛАЙМО ДО ОБЄДНАННЯ, 817 НОРТ ФРЕНКЛИН СТР., ФИЛАДЕЛФІЯ, НА ФОНД РІДНОЇ ШКОЛИ.

ХОЧЕ ВИЗВОЛЕННЯ ІНДІЯН

ВАШІНГТОН, 27. грудня. — Пенсилвенійський конґресмен Келі виніс в конґресі внесеннє, щоби Індіян признано вповні свобідними людьми та випустити зпід внесеннє, щоби Індіян признано вповні свобідними людьми та випустити зпід спеціяльної опіки американського уряду.

Попираючи своє внесеннє, Конґресмен Келі заявив, що ціла система урядової опіки звела Індіян до стану жебраків, з якого вони потрафлять піднестися лишень тоді, як уряд дозволить їм знова стати на власні ноги та правити своїми справами.

На тій основі Келі противився тому, аби конґрес ухвалював на індійські справи суму 13 міліонів 312,000 долярів, яких домагається індійське бюро при міністерстві внутрішних справ.

30 ЛЮДИЙ РАНЕНИХ ВИБУХОМ

КАНЗАС СИТІ, МЕЗУРЕ, 27 грудня. — Від вибуху пороху підчас пожару в млині Шрайбера попарилося тяжко понад 30 людий.

Причиною пожару була іскра з мотора. Млин мав пять поверхів; через те, що він майже не мав вікон, робота пожарної сторожі була утруднена. Шкода виносить коло чвертки міліона долярів. Пожарні сторожі шукають слідів одного чоловіка, що підчас пожар мав власти з вікна в огонь.

ПОЛЯК-ДОНОЩИК ДІСТАВ „ЧИЩЕННЄ", ЯКОГО ХОТІВ

СЕЙЛЕМ, МЕСЕЧУЗЕТС, 27. грудня. — Александер Котарскі, один з провідників місцевої Польонії та її невдачний кандидат на становище міського радного при послідних виборах, написав недавно листа до мейора та начальника поліції міста, в котрім заявив, що значна ґрупа польських горожан в його дїльниці („варді") домагається „вичищення" дїльниці.

Поліція сейчас почала нагінку на „бутлеґерів" в того, що наперед зробила ревізію (трус) в домі самого донощика Котарського. І справді в магазині його крамниці найдено поважну скількість алькоголю. Поліція забрала алькоголь, а Котарському дала приказ звитися на другий день в суд з виясненнєм.

ЗАВОРУШЕННЯ В КОКСОВІМ ОКРУЗІ

З округа коксового вугля Конелсвил довкола Юніонтавн, Пенсилвенія, доносять, що стейтові війска перехвалюються, що вони взялися за всяку ціну покласти конець суспільному невдоволенню, що обняло цілу околицю від часу послідого вуглевого страйку. Се невдоволеннє проявлялося цілою низкою збройних нападів, серед яких вбийства щораз більше зростали числом. Щоби сьому покласти конець, стейтові вояки стали робити особисті ревізії прохожих та домашні ревізії іміґрантських мешкань, причім конфіскували кожде найдене оружжя. Послідними часами стали вже робити тесаме навіть з уродженими тут майнерами. Кажуть вони, що від 1. цвітня сконфіскували пального оружжа та амуніції на 75,000 долярів.

В БОЛГАРІЇ НЕСПОКОЇ

В Болгарії настрій революційний. Президент міністрів Стамбулійський фактично керує державою, а король у всім його мусить слухати. Леда день сподівається там перевороту і захоплення влади републиканцями.

Про анархію в Болгарії свідчить осьтакий факт: Недавно вертався у білий день король Борис з прогульки до столиці. Перед самою Софією напало на його автомобіль кільканайцять бандитів, які вивернувши королеви кишені, забрали 180 левів і втікли.

ЄОЗПРАВА КОМУНІСТІВ-ЮРІВЦІВ

Дня 22. падолиста с. р. почалася в львівськім суді розправа проти комуністів, яких арештовано на їх зїзді в забудованнях св. Юра, при тій нагоді висвітилась передівсім та „спілка" з комуністами, яку безпідставно і підло закидували з тої нагоди Українцям польські брукові свистки. Арештовання учасників комуністичного конґресу наступило наслідком провокації двох Жидів, які самі порадили комуністам в св. Юрі зібратись і самі донесли про се поліції. Між обжалуваними є Поляки, Жиди і кількох Українців.

РОЗСЛІДИ НАД НЮЙОРСЬКИМИ ЖЕРТВАМИ АЛЬКОГОЛІЗМУ

НЮ ЙОРК, 27. грудня. — Міські лікарі, що робили секцію („пороли") жертви святочних пятик, котрих покищо найдено 9, видали згідне ореченнє, що ні в одному случаю не найшли затроєння наслідком деревного спирту. В кожді случаю смерти було перепиттє кепським алькоголем, видимо домашньої роботи.

ЗМЕНЧЕННЄ СМЕРТЕЛЬНОСТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

Конскрипційне (цензусове) бюро в Вашінґтоні подає до публичного відома свої обчислення про смертельність людий в 1921. році.

Після сих підрахунків, Злучені Держави тішилися минувшого року найнизчою смертельством від 1900. року. Є се вислідком передусім значного обниження смертельности в трох недугах, що з усіх недуг в Злучених Державах звичайно забирали зі собою найбільше жертв: недуги серця, інфлюенца зі запаленнєм легень та чахотка (сухоти, туберкули).

Зате зросло число смертий від декотрих других недуг, як: рака, дифтерії, тифу. Зросла також число смертий від вбийства та самогубства. Про зріст смертий від автомобілів вже й не казати.

ЛЯХИ-ЛЮДОЖЕРИ

Як звісно, обжалуваних за вбійство Ланового в Любичі Романа Луцейка і Василя Крупу засудив польський суд у Львові в середу дня 29. падолиста на кару смерти через повішеннє. О другій годині пополудні виконали вирок польські жовніри, розстрілюючи засуджених, бо — як пишуть Поляки — не було часу уставити шибениці. Оба засуджені держались до останньої хвилини свого життя дуже бадьоро, стрічаючи звернені до себе крісові дула з усмішкою на устах. Тій усмішці дуже дивується жадна людської крови польська брукова преса, яка з незвичайним уподобаннєм описує докладно процедер трачення людий, а усмішку мученика називає цинічною. Згинули з окликом „Хай живе Україна"! на устах.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОМІСАР ПРОСВІТИ, ЛУНАЧАРСЬКИЙ ПРЕДСТАВИВ РОЗПУЧЛИВИЙ СТАН НАРОДНІХ ШКІЛ І УЧИТЕЛІВ В РОСІЇ

ЗА 9 МІСЯЦІВ ЗАЧИНЕНО 27,000 ШКІЛ. — УЧИТЕЛІ ХОДЯТЬ ПО ЖЕБРАХ; ВМИРАЮТЬ З ГОЛОДУ І ПОПОВНЯЮТЬ САМОВБИВСТВО.

МОСКВА, столиця Московщини, 28. грудня. — Нині на „всеросійському зїзді совєтів" заявив комісар просвіти Олександер Луначарський, що просвіта в Росії щораз більше упадає. Причиною того є недостача гроший. Большевицький уряд, казав він, не має чим удержувати шкіл ані чим платити учителів.

Минулого року, говорив він, було в Росії 82,397 публичних шкіл, до яких ходило 6,860,000 дітий, а у жовтні сього року було вже в Росії тільки 55,000 шкіл і 4,750,000 дітий.

Число шкіл тепер меньше аніж перед війною, хотяй школярів є більше.

Комісар Луначарський опісля описував траґічне положеннє народніх учителів. Богато з них мусить ходити по жебрах; богато вмирає з голоду, а много вже ізза голоднечі і розпуки поповнило самовбийство.

З уваги на те, що учителям плачено нужденну платню, не диво, казав він, що вони покидали школи масами.

Луначарський обчисляв кільно поодинокі робітники тепер одержують платні. Коли взяти, казав він, 100% найменьшої скількости хліба, яка конечна для людини, щоб її удержати при життю, так вийде, що деревні робітники одержували 81%, цукрові 66%, робітники в хемічному промислі 47%, робітники в зелізному промислі 46%, а учителі лише 12%, то значить, що вони одержували тільки 8-му часть того хліба, якого найменьше людина потребує, щоб удержатись при життю.

КРАЙНЕ ЗУБОЖІННЄ РОСІЇ ПІД БОЛЬШЕВІЄЮ

МОСКВА, столиця Московщини, 28. грудня. — Большевицький комісар „скарбу", Сокольніков, заявив, що Росія тепер дуже зубожіла. Доказом того є хочби се, що большевики не потрафили стягнути з населення за 9 перших місяців сього року більше податку як по 14 центів на голову.

АМЕРИКА ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАПОРУК ДЛЯ ЧУЖИНЕЦЬКИХ ГОРОЖАН В ТУРЕЧЧИНІ

ЛОЗАННА, Швайцарія, 28. грудня. — Американський амбасадор Чайлд нині заявився за аліянтським домаганнєм, щоби Туреччина признала певні запоруки для чужинецьких горожан в Туреччині.

СПІР ЗА НАФТОВІ ПОЛЯ В ЛОЗАННІ

ЛОЗАННА, Швайцарія, 28. грудня. — Британський міністер закордонних справ лорд Корзон, заявив турецькій делеґації, що Велика Британія не віддасть Туреччині нафтової области Масул.

На се відповіла турецька делеґація, що Туреччина ніколи не зречеться свого природного богатства. Вона, каже турецька делеґація, радше зречеться Царгорода аніж Мосула.

АНГЛІЯ ГОТОВИТЬ СВОЮ ВОЄННУ ФЛЬОТУ ПРОТИ ТУРЕЧЧИНИ

ЛОНДОН, 28. грудня. — Тутешні часописі подають відомість, що британська середньоморська фльота, яка стоїть біля острова Мальти, одержала приказ відплисти на води Близького Сходу.

Се вказувалоби, що заноситься на зірваннє лозанської конференції і на можливу війну на Близькому Сході.

ФРАНЦІЯ ХОЧЕ ЗАГАРБАТИ НІМЕЦЬКІ ДЕРЖАВНІ ЛІСИ

ПАРИЖ, 28. грудня. — Французьке правительство викінчило свої пляни для забору німецьких державних лісів у відплату за недоставленнє Франції приреченого дерева.

Пуанкаре готовий рішитись на сей крок, хотяйби другі аліянти сьому противились. Він хоче заняти німецькі державні ліси в окупованій території і в Баварії.

Сьому могло би запобігти, як тут говорять, тільки американське правительство, якби вмішалось до европейських справ, а зокрема до французько-німецького спору.

МУССОЛІНІ НЕ ХОЧЕ ЇХАТИ НА КОНФЕРЕНЦІЮ ДО ПАРИЖА

РИМ, столиця Італії, 28. грудня. — Італійський премієр Беніто Бусcоліні заявив нині міністерському кабінетови, що він не поїде на аліянтську конференцію у справі німецьких воєнних відшкодовань до Парижа. За причину подав він се, що між аліянтами нема порозуміння.

ДЕ ВАЛЕРА ХОЧЕ ЙТИ НА УГОДУ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 28. грудня. — Імон де Валера, голова републиканських повстанців видав заяву, в якій каже, що його „правительство" виконує тільки повірену йому владу у хвилі потреби, але воно готове віддати її якщо будуть переведені нові вибори до другого парляменту, і якщо ірляндський найвисший суд вирішить теперішній спір.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents the copy.		ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ СТУДЕНТ—ПЕРШИЙ БОРЕЦЬ.

Товариство Української Молодіжи в Ню Йорку одержало сю відозву від Центральної Організації Допомоги Українському Студентству на чужині (ЦЕДУС-а):

До української Суспільности в Америці:—

Кожда вістка з Рідного Краю Вам дорога. Болієте, коли вона сумна; Ви радієте і одушевляєтесь, коли вона гарна і добра. Вас ворушить почуття гордости на вістку про те, як Ваші близкі в Старім Краю мужно борються з надмірним нещастєм, лихом, яке навістило Східну і Західну Україну.

Ви почуваетесь гордими, коли і Ви на свій лад і можність берете активну участь в тім великім змаганню українського народу. Але нікому з Вас не приходить на думку порівняти терпіння і муки боротьби Ваших Близких в Европі з Вашою участю в Америці. Ви знайдете, що Ваша участь відносно значно меньша і тому на наш сей поклик, на нашу просьбу до Вас, від тих, що все готові віддати на лоно України, **ВИ НЕ ВІДПОВІСТЕ**: „Я досить зробив, або дав", але і з гордостю народнього обовязку наложите на себе сей милий тягар. Ви зробите се так, бо наше лихоліття ене пройшло; теперішне змагання не скінчилось, а тимсамим ніхто з нас і з Вас не є звільнений від участи у цім великім змаганню.

В теперішнім лихоліттю України наша студентська **МОЛОДЬ** виявила найбільше зрозуміння для потреб і завдань хвилі.

З питомим молодим завзяттєм і посвятою стала вона і стоїть в першій лінії боротьби зі всім лихом; на Східній Україні з фізичним голодом і культурним занепадом, на Західній Україні в боротьбі з національним і соціяльним нищителем українського Народу, відвічним ворогом — Польщею. Все на передових лініях боротьби та знущання стоїть наше найсвідоміша частина молодіжи, **ГЕРОЇ-СТУДЕНТСТВО**.

Нема діла в публичнім життю ні в боротьбі нації, де сегодня не стояв би в перших рядах український **СТУДЕНТ**.

Хто розвинув найбільшу допомогову голодову акцію? — Студент.

Хто творить і піддержує Укр. Висші Школи, та стримує сильний занепад української культури? — Студент.

Хто боровся в перших рядах за визволення Нації? — Студент.

Хто сьоголня бере найактивнійшу участь в цілій боротьбі? — Студент.

Хто валяється і нищиться по ляцьких тюрмах? — Студент.

За ким ганяють жандарми та поліцаї? — За студентом.

Хто криється по лісах, вертепах, келіях і пивницях? — Студент

Хто мусить втікати в чужину голий, обдертий і без помочі? — Студент.

Хто віддає життя, будучність, за терпіння, нужду і голод? — Студент.

І хтож тепер відноситься до Вас Українців в Америці о поміч, о підбадьорення до дальшої праці, до боротьби? — Студент.

Українські студенти набираються по польських тюрмах ревматизму, запалень легких і других хоріб; другі не мають за що удержатися в школах; інші прогнані обставинами з краю марнуються по великих містах Европи, з голосом зневіри і жалю до своеї долі а почасти до своеї суспільности, тратять все те краще, що було в їх душах і серцях.

Не забудьте, що на Святу Вечеру сотки українських студентів, тих борців, будуть голодними, не памятаючи коли в останнє мали в устах теплу страву.

Змагання наші не скінчені. Біда борців не скінчена. Обовязком кождого з нас брати участь в сій нерівній боротьбі.

Наш народні обовязок — допомога українським **СТУДЕНТАМ! СПІШІТЬ!!**

Всякі датки просимо слати на адресу товариства Української Молодіжи в Ню Йорку:

UKRAINIAN YOUNG MEN AND WOMEN'S ASS'N
30 East Seventh St., New York City.

ЗА ТОВ. УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІЖИ В НЮ ЙОРКУ:
Б. О. Каштанюк, голова. **О. Коцко**, секретар.

КАНАДІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ ТЕЖ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ЛЯЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Канадійські українські часописі оголосили отсей короткий поклик:

Українські Громади в Канаді!

В справі страшних надужить і злочинів польських окупантів над українським народом у Східній Галичині треба поінформувати депутаціями або писмами посла до отавського парляменту з Вашого округа.

Жадайте від кождого посла, без огляду на те, до якої він партії належить, щоби упімнувся в канадійському парляменті за справою нашого народу у Східній Галичині! Нехай жадають вирішення тої справи, бо через проволікання вирішення терпить і торговля нашої нової Батьківщини!

Східна Галичина мусить одержати державну самостійність, бо така є воля українського народу, який криваво протестує п[illegible] польської окупації.

Др. Яр. Подляшецький.

ПОЛЬСЬКІ ВИБОРИ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Дня 5. і 12. падолиста, 1922 перевела Польща у Східній Галичині вибори до польського сойму і сенату і нарушила тим арт. 91 сен-жерменського мирового договору.

Ординація виборча.

Ординацією виборчою (законом з 28. липня, 1922, В. З. РЧ. п. ч. 66.) поділено Галичину на слідуючі округи:

I.) Округ Перемишль ч. 48 (Пов.: Березів, Добромиль, Кросно, Перемишль, Сянік);

II.) Округ Самбір ч. 49. (Пов.: Городок Ягайл., Ліско, Мостиска, Рудки, Самбір, Стар. Самбір);

III.) Округ Львів ч. 50. (Місто Львів);

IV.) Округ Львів ч. 51. (Пов.: Чесанів, Яворів, пов. Львів, Рава Руська, Сокаль, Жовква);

V.) Округ Стрий ч. 52. (Пов.: Долина, Дрогобич, Калуш, Сколе, Стрий, Турка);

V.) Округ Станиславів ч. 53. (Пов.: Богородчани, Городенка, Коломия, Косів, Надвірна, Печеніжин, Снятин, Станиславів, Товмач);

VII.) Округ Тернопіль ч. 54. (Повіти: Борщів, Чортків, Бучача, Гусятин, Підгайці, Скалат, Теребовля, Тернопіль, Заліщики, Збараж);

VIII.) Округ Золочів ч. 55. (Пов.: Бережани, Бібрка, Броди, Камінка Стр., Перемишляни, Радехів, Зборів, Золочів, ЖиЖдачів).

Виборчий округ ч. 48.	вибирає 6	послів
„ „ „ 49.	„ 6	„
„ „ „ 50.	„ 4	„
„ „ „ 51.	„ 7	„
„ „ „ 52.	„ 6	„
„ „ „ 53.	„ 9	„
„ „ „ 54.	„ 10	„
„ „ „ 55.	„ 9	„

так що загальне число послів до польського сойму зі Східної Галичини виносить 57.

Польща має систем двох палат, сойм, який складається з 444 послів (372 з ліст окружних і 72 з лісти державної) та сенат, який складається зі 111 послів. Цікаве, що в Польщі мають право голосовання також і жінки, бо арт. I. орд. виб. виразно постановляє, що управненою до голосовання є кожда особа без ріжниці пола, яка скінчила в дни оголошення 21-ший рік життя.

Польські наміри.

Польща перевела насильно вибори у Сх. Галичині, хотячи тим способом задокументувати перед світом, як вже не анексію Сх. Галичини то що найменше „голосовання" (замаскуваний плебісцит у формі виборів), який випавби користно для Польщі.

Вже сей факт сам про себе, що Польща, тимчасовий окупант Сх. Галичини, якої оконечна ціль, се анексія Сх. Галичини до Польщі перевела вибори під багнетами польських жовнірів, говорить ясно, що в часі виборів мусіли діятися у Сх. Галичині нечувані у світі надужиття й терор, та що ті вибори є нічим иншим як тільки блофом, яким хоче Польща замилити очі культурного світа, а передовсім держав, які виконують право суверенів Сх. Галичини та мають остаточно вирішити долю сеї території.

З того, що вище сказано, розуміється, що українське автохтонне населення Східної Галичини, яке творить там переважаючу більшість, участь у виборах не могло взяти і її не брало, **тому й Українці ніякої лісти кандидатів до польського сойму не зголосили.**

Таемна ліста т. зв. українських хліборобів не є лістою українською. Поставили її Поляки на це, щоби світ випровадити в блуд. Зрештою циї лісти нігде не оголошено а держано в строгій таемниці. Лиш постерунки польської поліції одержали від вищих польських влад секретний виказ осіб, що стояли на тій лісті з наказом, змусити українське населення в день виборів до віддання голосів на ту лісту й закомунікувати сей наказ з гори предсідникам виборчих комісій — але щойно безпосередно перед виборами, як це сталося пр. в Коломийщині.

Передвиборчі надужиття.

Першим передвиборчим актом Польщі, щоби змусити українське населення до участи у виборах було заведення наглих судів у Східній Галичині. (Рескрипт львівського воеводи Ґрабовського з дати Львів 19. XI. 1922. р. і рескрипт тернопільського воеводи Ольпіньского з дати Тернопіль 30. IX 1922. р. ч. 608/Т.).

На Українців у Сх. Галичині, які масово резеґнували з членства у виборчих комісіях наложила польська окупаційна влада грошеві кари у висоті до 200.000 п. м. і то мимо цего, що згадана вище ординація виборча знає найвищу кару в сумі 20.000 п. м., — так що польська влада „екс пост" видала новелю з 29. IX. 1922 р., якою заведено вищі кари.

З безчисленних випадків наведемо тут лиш кілька примірів. І так наложено кари:

1) На учителя Улятицького Гната з Унятич пов. Стрий в сумі 200.000 п. м. (Рішення Окр. виб. комісії в Стрию з дня 28. IX. 1922 р., ч. 454/О.В.К.).

2) На Йосифа Малика і Миколу Кулинича зі Сільця по 200.000 п. м. (Рішення Окр. виб. комісії в Стрию з дня 27. IX. 1922 р., ч. 298. і з дня 27. IX. 1922 р. ч. 350).

3) На 10 Українців з пов. Золочів по 50.000 п. м. (Рішення Окр. виб. комісії в Золочеві з дня 16. IX. 1922 р. ч. 1846).

Одначе грошеві кари на українських членів виборчої комісії не принесли Польщі сподіваного успіху.

Українці резиґнували дальше з членства у виборчих комісіях а польська окупаційна влада не карала їх вже грішми лиш противозаконним арештом.

З тої причини арештовано пр. дня 17. X. 1922 р. в селі Махнівці пов. Турка начальника громади Івана Грицька і секретаря Василя Смолія та о. Григорія Мандзеватого і Григорія Кукіля, обох з Гребенець, пов. Жовква.

Мимо кар і арештів зі сторони польської окупаційної влади населення Сх. Галичини на передвиборчих вічах заявилося рішучо проти участи у польських виборах.

Тоді почала польська окупаційна влада грозити масовими арештованнями, з окрема всеї української інтелігенції а надто військовими карними експедиціями, як що населення Східної Галичини зважиться бойкотувати польські вибори.

Так грозили пр. староста бережанський на сесії начальників громад в Бережанах 21. X 1922 р., староста рогатинський на сесії начальників громад в половині жовтня с. р. та староста стрийський на сесії громад в Стрию дня 30. IX. 1922 р.

Рівночасно видає львівський воевода Ґрабовскі розпорядок з дня 22. X. 1922 р., на основі якого **заказує аґітувати** проти участи у виборах до сойму з тим, що винних карати-ме по думці § 11. австр. розпор. з дня 20. IV. 1845 р., (!) В. з. д. ч. 96. карою від 6 годин до 14 днів. Діється мимо цего, що польський апеляційний суд у Львові рішенням з дня 10. X. 1922. р. О. VI. 270/22. сконстатував, що „виборчий примус в Польщі не істнує", та що тим самим вільно кождому брати участь у виборах або й ні **а тим самим й аґітувати за здержаннєм горожан від участи у виборах** так само, як вільно аґітувати за голосованнєм' або неголосованнєм на певну особу.

Наслідком тих погроз із згаданого розпорядку воеводи Ґрабовського було, що Сх. Галичину залято військом, державною поліцією, тайними аґентами і дедективами, які перевели масові ревізії за противиборчими відозвами як пр. у д-ра Лакусти Михайла з Журавна, в селі Вербіж пов. Коломия та у о. Володимира Федусевича з Миколаева над Дністром, — а відтак арештували около 200.000 найсвідоміїших Українців, священиків, адвокатів, учителів, студентів, селян, а навіть малолітних учеників середних шкіл як пр. в Перемишли, де арештовано 50 учеників гімназіяльних в Коломиї і у Львові, та 80-літних старців як пр. о. Шухевича з Тишковець пов. Городенка та о. Стрільчика декана зі Стрільча пов. Городенка. Майже в кождім селі закватировано більші або менші відділи польського війська, які збідніле населення Сх. Галичини рабували та над ними знущалиеся як пр. пов. Долина, де військо змушувало Українців годинами лежати в болоті на улиці, в Ходоровичах пов. Стрий і в Шепарівцях пов. Коломия: Арештованих ведено як злочинців закутих в кайдани до тюрми, де їх бито, кнебльовано їм уста, накладано їм ланцушки, ба навіть викручувано руки, як це сталося пр. в Калуші, де таких експериментів ужито супроти Василя Гошовського, Гриня Гошовського, Володимира Сорокія і Василя Ничая, у Львові супроти студента Яцури і в Журавні супроти Івана Паламаря. Декотрих арештованих бито по лици, запихано їм шпильки за нігті, пхано їх голови в піч і то в присутности їх матерей як це ділось в Любичі пов. Рава Руська з арештованими учениками гімназіяльними Крупою і Луцейком. Арештованих держано в переповнених тюрмах пересічно через 14 днів, від 25/X. — 8/XI. 1922 р. то є до часу, коли вибори були вже переведені, без ніякого судового приказу, мимо цего, що навіть арт. 97. польської конституції виразно постановляє, що хто сидить в арешті 48. годин без судового наказу, той стає вільним — „іпсо факто".

Так виглядала Сх. Галичина безпосередно перед польськими виборами.

Надужиття в часі виборів.

Як ми вже вище сказали. Українці Сх. Галичини, які творять 74.4% всего населення сеї території рішили участи у виборах до польського сойму не брати, так як вибори у Сх. Галичині зістали безправно розписані. Ясно, що польська окупаційна влада мусіла робити усе можливе та не жахатися навіть перед терором і шахрайствами, щоби тільки осягнути користний для Польщі вислід виборів. Це само зрозуміле, що польській владі ходило в першій мірі о се, щоб якнайбільше голосів зібрати на сфабриковану нею таемну лісту т. зв. українських хліборобів.

Не будучи певним, що терором, карними експедиціями і арештами змусить українське населення взяти участь у виборах — постановила польська влада обманом підійти населення.

Тому розліпили в ночі з 4. на 5. падолиста 1922 польські органи по усіх селах і містах Сх. Галичини сфалшовану телеграму През. Нац. Ради Сх. Галичини Д-ра Петрушевича слідуючого змісту: „Телеграма! Відень, 1. падолиста 1922 р. До Народного Комітету у Львові, Ринок 10. Візміть всіх виборців, щоби 5. падолиста с. р. станули до голосовання до сойму, Др. Петрушевич".

Одначе ся польська штучка не вдалася.

Український нарід зрозумів сей підступний спосіб Польщі й до виборів не пішов.

Тому перейшла польська окупаційна влада до иншого способу, щоб змусити українське населення до голосовання. Вона переконавшися, що хитрощами українського населення до виборчої урни не заведе, хопилася безоглядного терору. В першу чергу розставлено на всіх дорогах кождого села поліційно-військові варти, щоби ніхто з селян не міг з села утечи чи то на поле чи то в ліс. Відтак кидались польські жовніри до селянських хат і під грозою ужиття зброї виганяли з них людей на вулицю. Хто не хотів йти тому не лиш грозили прикладаннєм крісів до грудей але навіть прикладами від них тяжко побивали. Так зібраних людей відпроваджували польські жовніри і жандарми з наїженими багнетами до виборчого льокалю, де змушували їх голосувати або на лісту т. зв. українських хліборобів або на лісту польських народніх демократів. Хто мимо сего не хотів голосувати того катовано дальше. Такі надужиття ділялись пр. в Липю пов. Турка, в Маркополі пов. Зборів та пов. Косів, Самбір і Бібрка.

В Шепарівцях повіт Коломия силою витягали польські жовніри усіх без ріжниці пола з хат дня 16/XI. с. р. **о 10 годині в ночі** й гонили кольбами до голосовання. Хто боронився, того бито а навіть викручувано руки. Жінок і дівчат забирано силою на військовий автомобіль і відвожено до виборчого льокалю. Так зігнане село змушено **о півночі** голосувати на лісту т. зв. українських хліборобів.

Але коли не помагав навіть і терор тоді взялась польська окупаційна влада до шахровання висліду виборів.

Так пр. в Кутківцях пов. Тернопіль кинув Ян Савіцкий, предсідник виборчої комісії, до виборчої урни 104 карт голосуючих і зазначив в протоколі, що виборці: Ілько, Паранька, Василь, Анна, Антін і Євдоха Лапчуки, Юзько Матуняк, Петро Струтинський, Куба Глінський, Майброда Петро, Зазуля Анна, Никола Ващишин і т. д. віддали голоси, мимо сего що вони не голосували як свідчить карне донесення на вище згаданого предсідника комісії внесене до суду в Тернополі.

В Розворянах пов. Перемишляни було управнених до голосовання 586 — в тім 536 Українців, які не голосували. Мимо цего виборча комісія оголосила 3 відданих голосів.

В Печенії голосувало всего навсего 45 виборців а у виборчій урні знайшлося аж 90 голосів.

Таких примірів безліч. Фалшовано головно в користь лісти т. зв. українських хліборобів та вшехпольської лісти.

Вислід виборів.

Як вище сказано мала Східна Галичина вислати до польського сойму 57 послів, а з окрема Українців, — оскільки булиб взяли участь у виборах, — повинні булиби мати 74.4% з повищого числа себто 42 послів. Згадати треба, що Українці зі Сх. Галичини мимо некористної виборчої ординації, мимо того, що жінки не мали права голосовання і мимо звісних польських виборів у старій Австрії висилали до австрійського парляменту у Відні 28 послів а до польського сойму місто 42 послів — Поляки своїми і жидівськими голосами вибрали всего на всего 5 послів т. зв. українських хліборобів а до сенату нікого, коли тимчасом 12% польського населення Сх. Галичини вибрало до польського сойму 35 послів Поляків, а 12½% жидів у Сх. Галичині вибрали 17 послів Жидів. Додати ще треба, що український соймовий клюб послів українських до польського сойму з Волиня, Холмщини, Підляся й Полісся згаданих вище 5 т. зв. українських хліборобів до клюбу не приняв а то тому, що вони не є вибрані з волі українського населення Сх. Галичини.

Точного детайлічного висліду польських виборів зі Сх. Галичини Польща із зрозумілих причин дотепер не оголосила, хоч від часу виборів минув вже місяць.

По обчисленню „Глувнего урженду Статистичнего", було з цілій Польщі управнених до голосовання 12,992,000, з чого голосувало 8,821,000 т. є 67.9%. Сей уряд подає також офіціяльно до відома, що в Західній Галичині голосувало 68.9% а у Східній Галичині 37% населення.

Загальний вислід польських виборів у Сх. Галичині представляється ось так:

До сойму:

Управнених 2,054,000; голосувало 763,900 т. є 37%, не голосувало 1,290,100, т. є. 63%.

До сенату:

Управнених 1,762,182; голосувало 742,693 т. є 42%, неголосувало 1,019,489 т. є 58%.

З того слідує, що по польським датам здержалося у Сх. Галичині від голосовання 63% а тим самим переважаюча більшість населення сеї території. Зааранжований Польщею „плебісцит" у Сх. Галичині випав для Польщі неґативно і фатально. Навіть офіціяльна польська статистика мусить признати, що переважаюча більшість Сх. Галичини — бо аж 63% — висказалася через здержаннєся від участи в польських виборах проти приналежности Східної Галичини до Польщі. В дійсности висказалося проти Польщі не 63% але понад 73% населення Схід. Галичини, коли візьметься під увагу передвиборчі польські махінації й польські надужиття, шахрайства й терор.

Побіда українського населення Сх. Галичини над Польщею тим величавійша, що із 42 послів, які Українці булиб мали, як булиб взяли участь у польських виборах не вибрали ані одного, а Поляки, які мали намір заповнити ті 42 місця своїми псевдоукраїнськими послами потрафили заповнити ледви 5 місць і то мимо всяких надужить і нечуваного терору. Поражка Польщі є за велика, щоби держави Антанти при остаточнім вирішуванню державного становища Сх. Галичини могли перейти над сею поражкою до дневного порядку. Польські вибори до сойму у Сх. Галичині се один з найсильнійших доказів, що переважаюча більшість населення сеї території висказалася проти імперіялістичних посягань Польщі на українську територію Сх. Галичини, та домагається згідно з правом національного самоозначення своєї східно-галицької держави вільних народів.

ЗГОДА ПІД НЕЗГОДОЮ.

Американські межидержавні політики, які обнимають з одної сторони адміністрацію, а з другої сторони сенат, занят тепер дуже завзятою боротьбою. Безпосердним сигналом до боротьби було внесення сенатора Бори, щоби президентови Гардинґови дати право скликати межинародну конференцію для двох цілий: по перше, щоби розширити ще далі обмеження военних зоружень; по друге, щоби застановитися над способами зарадження економічному замішанню в Европі.

Від сього внесення в цілім політичнім світі Злучених Держав загуло, як у вулию, коли по негоді засвітить сонце. З появою внесення виринули сейчас питання: як до нього поставиться Гардинґова адміністрація? І як до нього поставиться сенат? Адміністрація покищо мовчить і не дає ніякої офіціяльної відповіди, хоч політики й ґазетярі пробували потягти її за язик. Зате сенат розговорився. Ціле засідання сенату в середу було посвячено головно тій справі. Бесідниками виступали найвизначнійші провідники сенатових партій. Більшість з них виступала з усякими закидами проти проекту Бори.

Головним бесідником проти внесення був провідник прихильних Гардинґови республиканських сенаторів, Лодж. Він підносив проти внесення Бори ріжні закиди кромі одного: він (ані ніхто другий) не осудив думку скликання економічної межинародної конференції яко з ґрунту неможливу до принятти. Сенатор Лодж промовляв проти пропозиції сенатора Бори, але не заявив, що уряд її противиться. Він навіть виразно признав, що американський уряд вже від давна носиться з подібною думкою, що вже навіть робить кроки до скликання межинародної економічної конференції, та що внесення сенатора Бори може ті кроки лишень перебити.

Заява сенатора Лоджа має значіння тому, що з огляду на вперту мовчанку адміністрації заяву треба вважати якщо не заповіддю, то хоч бажанням уряду. З тої причини вона важна яко доказ, що під зверхним замішаннєм, незгідностю американських політичних чинників, що рішають про заграничну політику Злучених Держав, панує велика згідність щодо одного: що Америка вже в найблизчій будучности мусить покинути свою дотеперішну політику держатися з далека від европейських справ і що сяк чи так буде мусіти дати почин до якоїсь межинародної конференції, щоби покласти конець економічній суматосі в Европі.

ТРИ ШЛЯХИ

Ой три шляхи широкії
Докупи зійшлися;
На чужину з України
Брати розійшлися;
Покинули стару матір,
Той жінку покинув,
А той — сестру, а найменший —
Молоду дівчину.

Посадила стара мати
Три ясені в полі,
А невістка посадила
Високу тополю;
Три явори посадила
Сесрта при долині,
А дівчина заручена
Червону калину.

Не принялись три ясені,
Тополя всихала.
Повсихали три явори,
Калина зовяла,
Не вертаються три брати, —
Плаче стара мати,
Плаче жінка з діточками
В нетопленій хаті;
Сестра плаче, — йде шукати
Братів на чужину,
А дівчину заручену
Кладуть в домовину...

Не вертають три брати,
По світу блукають,
І три шляхи широкії
Терном зарбстають.

Тарас Шевченко.

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ

В ПОНЕДІЛОК [illegible] СІЧНЯ, 1923, „СВОБОДА" НЕ ВИЙДЕ З ПРИВОДУ АМЕРИКАНСЬКОГО СВЯТА НОВОГО РОКУ.

ПЕРЕД КОЛЯДОЮ.

(Надіслана стаття).

З Різдвяними святами кождий нарід має сполучені свої питомі звичаї. І так народи Західної Европи мають деревце, Американці деревце і різдвяні подарунки, а в нас побіч инших народніх звичаїв є теж коляда. Та не ходить мені о се, щоби представити вартість і красу сього звичаю.

Хочу звернути увагу загалу загалу Українців в Америці, що з тим звичаєм получена матеріяльна підмога всіляким українським інституціям. Бо вже се сталося звичаєм, що з приводу коляди збираються поважніщі жертви на всякі народні цілі. Кождий з нас може собі пригадати неуступчивих колядників, молодих школярів та гімназистів, які після желань брязчали пушкою „на Рідну Школу". Сей звичай перенісся сюди, до Америки, до наших земляків. І вчасі свят майже кожда українська громада старається поставитись та заколядувати більшу суму гроша на сю чи іншу народню ціль. Нема сумніву, що воно буде так і сього року.

Проте треба нам застановитись, який то найкрасший подарунок з коляди можемо зробити нашому народови. Вартість подарунку є тим більша, як він рідкий та несподіваний. Таким подарунком нашим землякам може бути коляда на Український Університет у Львові. Подумайте, на Рідний Університет! На тойсамий університет, за який лилася кров Коцка та заповнялись вязниці сотками нашої молоді. Те, чого ми не могли здобути в протягу років леґальним способом, ми тепер осягнули шляхом боротьби. Здається, що ані один університет не народився в такий спосіб, як наш у Львові. Бо не було в нас ні посвячення угольного каменя, ні грімких привітних промов, а повстав український университет у Львові в підземелю. А народився він тому, що його нам **конечно** було потрібно.

Та хоч оригінальний був початок його, то се не зменьшує його значіння для нас. Тепер вже і вороги наші мусять хоч проти волі, годитися з фактом його істновання. Університет має вже за собою рік істновання, а студії на ньому признаються иншими університетами Европи. Факт повстання українського університету не лише доказав, що ми не є ті „барбаржинцци фсходу", якими нас величали наші „зичливі сусіди", а навпаки, через переслідування Поляками науки отворив світови очі, який побачив в правдивому світлі польських „культуртреґерів".

Се безперечно великий здобуток, історичний здобуток, на який спромігся український нарід. І сей здобуток належито зумів оцінити український загал в Галичині. Бо який був його оригінальний початок, такі теж були його засоби істновання. Український університет у Львові удержувався не ким іншим, а мозолистими руками селянина, його мірками збіжа. Побіч „данини" і тисячі инших драчок, які стягалися солдацтвом царства білої курки, наш селянин радо давав мірку збіжа на рідну святиню науки. Сей здобуток належито теж оцінив культурний світ, який кинув пятно погорди на „культурну" Польщу.

З тими фактами однак, думаю, український загал дуже добре обзнакомлений. Тому не буду над ними довше розводитись. Хочу лише сказати, що коляда, як не вся то хоч в частині, повинна пійти на сю ціль. Не давно ми читали в часописях, що той український університет розпочав другий рік істновання та знаходиться в скрутному матеріяльному положенню. Сей апель **тайного** українського університету у Львові, **явно** підписаний його ректоратом о поміч до Українців в Америці, є найкрасшою аґітацією. Тож тепер американські Українці мають змогу доказати, що вони вміють оцінити вагу рідного університету! На перешкоді не повинні бути инші важні цілі, на які збирати-мемо і дальше по святах, а до таких збірок як ся, є лише нагода змобілізуватись тільки вчасі свят.

Маємо час подумати над способом устроєння коляди. Де не можна устроїти ніякого підприємства, чейже знайдеться кількох охочих людий, котрі устроять коляду. Е[illegible]асше зорганізованих громадах [illegible] устроїти віче на сю ціль, яке без сумніву мотим-е успіх, бож не може тут бути ріжних поглядів.

Тож зорґанізуймо в кождій місцевости коляду на український університет у Львові! Покажім, що ми таксамо, як боротьбу наших земляків о політичну незалежність, цінимо також їх культурні здобутки! Колядуймо-ж гуртом в день памяти Новонародженого на Новонароджений Український Університет у Львові!

О. Білоґан.

ЗАМІТКА ВІД РЕДАКЦІЇ.

Сьогорічна українська коляда призначена на Рідну Школу, на українські приватні школи в Галичині, отже і на тайний український університет у Львові.

Одначе з уваги, що т. у. університет у Львові є у великій потребі, слід би спеціяльно на нього призначити частину коляди.

Усю коляду треба посилати до Об'єдинення, яке вишле збірку до Українського Педагогічного Товариства у Львові на українські приватні школи в Галичині, а певну означену суму на український тайний університет у Львові.

ПОВІДОМЛЕННЄ

Отсею дорогою повідомляється усіх членів **„Ліґи американських сітізенів українського походження"**, що **РІЧНИЙ МІТИНҐ** Ліґи відбудеться в **неділю, дня 31-го грудня 1922, о годині першій сполудня** (зараз по Службі Божій) в домі Українських Горожан, 822 Норт Френклин Стріт, Філядельфія, Па.

На сей мітинґ повинен явитися кождий американський горожанин Українець, без згляду, чи він є членом Товариства чині, а то з тої причини, що на сім мітинґу маємо повзяти ухвалу і поручити нововибраному урядови яке становище має заняти перед американськими правлячими кругами в справі ляцьких мордів, та нечуваних надужить заподіяних на нашім народі в старім краю українській Галичині. Уже досить насиділисьмося з заложеними руками, отже уже найвисший час взятися наново до правдивої народної роботи в справі визволення нашої замученої ляцькими тиранами старої вітчини. **Се послідний клич вашого старого уряду** до Вас Браття і сего кличу мусить послухати кождий, кому лежить на серци доля нашого краю хто відчуває ту страшну кривду заподіяну ляцькими виродами-тиранами.

Тож до діла Браття, усі на мітинґ, як один муж. 02-03

Філядельфія, Па., 25. грудня 1922

ЗА УРЯД „ЛІҐИ АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН УКР. ПОХОДЖЕННЯ"

Т. Грицей, предс.; **І. Борисевич**, кас.; **Андр. Шостак і Мих. Рибак**, секретарі.

КОЛИ ПОЧИНАТИ ДІТЕЙ УЧИТИ.

(З Дитячого Бюра).

Кажуть, що в першім році свого життя людина вчиться більше, як в кожнім пізніщім році, хочби потім в незнати яких високих школах вчилася. І мабуть так воно й є. Прийшовши на світ дитина не здає собі справи ні з свого власного істновання ні з того, що діється довкруг неї. Вона відчуває світло, звук, теплоту, холод, біль, одначе міжокремими почуваннями немає ніякого звязку. Для неї не істнує ні простір ні час ні віддаленне, немає предметів і осіб. Вона не володіє своїм тілом, руками, ногами і мушкулами і не може реаґувати на те, що бачить і чує. Та тільки одного року треба, щоб в дитині відбулася велика зміна. Через рік вона вже навчилася розуміти, що діється навколо неї, і розвинулася до того, що по своїй волі рухається і володіє над частинами свого тіла. Звичайно може вже сама стояти або й ходити. Наслідує рухи дорослих осіб. Може підняти предмет з землі і назад його положити. Розуміє вже скільки слів та виразів. Показує по собі зворушенне, страх, гнів та радість, не лиш коли в неї в сей момент єсть миле або немиле почуванне, але вже на сам вид предметів, яків в неї колись таке почуванне викликали. Восьмимісячна дитина вже розпізнає свій візок, розуміє, чому мати надіває капелюх, і тішиться, що повезуть її на вулицю. Трохи пізнійше вона вже здалеку розпізнає голос матері і гніваваеться, коли мати не приходить. Відрізняє своїх і чужих і не хоче, щоб чужі брали її на руки. Не любить, коли з неї сміються, і показує задоволенне, коли її хвалять.

Одначе не треба думати, що дитину треба аж тоді починати вчити, коли вона щонебудь розуміє. Вона вчиться від самого початку, від дня уродин. І саме відразу вчиться правильности і порядку або непорядку. Або вчиться, що плачем і криком дістане собі все, чого хоче, і в кожній порі дня та ночі, або вчиться, що на все є свій час: на корм, на купіль, на сон, на забаву, і що примжами того порядку вона не змінить. Чим швидше в життю дитини заведено такий правильний порядок, тим швидше вона до його звикне на ціле життя і не буде потребувати відзвичаюватися від недобрих привичок. То значить — дітей треба починати вчити як найскорше можливо, з першого дня. З початку наука може бути лиш така, щоб правильно, в означений час, її кормити, купати, брати на руки і класти спати. Але призвичаїти її до такого порядку — дуже важно.

По двох, трех або чотирох місяцях дитина починає підносити голову, коли піддержати її тіло; тоді треба її помогти контролювати свої мушкули держучи її в випростованій позиції скільки мінут кожного дня. В четвертім або пятім місяци дитина починає хапатися руками; тоді треба давати її відповідні предмети в руки, щоб могла бавитися і виараблятися. Коли дитина зайнята, бавиться чи придивляється до чого-небудь, лишити її и спокою і ніколи не перебивати і не звертати уваги на що инше. В той спосіб вона вчиться концентрувати свою увагу. Коли її увагу змалку розривати, вона буде нервова, неуважна і нездатна затримуватись з увагою при одній праці.

Звичайно десь до шестого року життя дитина ще не вчиться в школі і з книжки, а тільки хоче бавитися і шукати собі іграшки. Одначе й по забаві вона вчиться, тим ліпше, чим ліпші помисли для забави її підсувається. Діти в тім віці звичайно дуже люблять наслідувати старих осіб, — замітають, миють, варять, копають та сіють в городі і дуже хапаються за всякі знаряди та інструменти. Певна річ, що таким способом вони можуть вчитися.

В тім віці діти починають розбиратись в часі, просторі та числах. В межах свого знання починають правильно думати і розумувати. Розвивають память. Починають розуміти ріжницю поміж правдою і неправдою, поміж дійсністю і сном та уявою. Діти нераз видумують та росповідають всякі фантастичні історії, та доки не переконається, що дитина вже розуміє ріжницю поміж правдою і видумкою, не треба боятись, що вона брехлива і свідомо говорить неправду. В ругім або третім році життя дитина повинна вже навчитися послуху. Та слухати не повинна з страху перед карою. Єдиний правильний спосіб навчити дитину послуху, се змалку призвичаїти її до правильного порядку в їжі, забаві, спочинку, купелі і у всім, що вона робить.

З самого малку і поки ще дитина піде до школи, треба її привчити до чистоти, щоб добре мила лице та руки, часто купалася, чистила зуби, уживала хустини до носа, не пила з брудної шклянки та не брала в рот брудних предметів. Се теж час, щоб вона привикла правильно і в означений час їсти та правильно і добре висиплятися. Але до того всего вона може привикнути лише з малку, з самого найвчаснійшого дитинства. Дуже не справедливо закидати дітям легкодушність, недбайливість і непослух лише тому, що они не можуть перебороти в собі звичаїв та тенденцій, які самі батьки в їх замолоду вкоренили.

МЕШКАЛЬНІ ОБСТАВИНИ В БРІДЖПОРТ.

МЕШКАНЬ В БРІДЖПОРТ ПОДОСТАТКОМ. — ЦІНА РЕНТІВ ВІД 15 ДО 20 ПРОЦЕНТ ДЕШЕВША ЯК В ОКОЛИЦИ НЮ ЙОРКУ.

Від нашого кореспондента.

Бріджпорт, 28. грудня, 1922.

Буду се інтересним зазначити як поліпшена ситуація бизнесова ділає в кождім згляді на людське життя в Бріджпорт. І так, Бріджпортські рентові справоздання доказують, що людність збільшається рівномірно з набуттєм заняття. Від 15 до 30 процент приходить нових домагань за хатами від ново приіхавших та бувших мешканців які вертають назад до міста наслідком поліпщенняся бизнесових виглядів. Декотрі з них цілком необзнакомлені з містом; вони чули про змогу дістання заняття в Бріджпорт і приіхали сюди покористуватися сею нагодою.

На щасте є тут досить помешкань до винайму, передівсім можливо найдешевших. Запотребованнє помешкань за минувші три або чотири місяці, хотяй постепенно зростаюче, не є наслідком надзвичайної натури, а росте в міру заняття яке набувається в місцевих фабриках місяцями взад, коли недостає робучої сили з замешкалих вже в місті і „подвоєння" защадити рент підчас безробіття, зникає, а що означує зріст добробуту.

Є поваги гідне також се, що не лишень вертають робітники до міста, але також досить меньших бизнесів в ріжних галузях промислу, котрі заразом привозять і своїх робітників. Тут також побільшується число фабричних урядників занятих перше в старих фабриках — люди котрі приходять до Бріджпорт з инших місцевостий.

Число порожних помешкань в Бріджпорт рахуєсь від двох до трех тисяч, побільше між ліпшою верствою, роскинених по цілому містови. Ренти подешевіли трохи, по причині тій, що по війні бизнес підупав і богато виіхало з Бріджпорт. Хотяй вони вертають тепер н аповорот, ренти суть досить умірковані і близько центра міста, а також в Північній і Східній стороні де можна винаймити помешкання з чотирох пять а часом і шість кімнат по цінам місячного ренту від $8 до $25, пересічно від $12 до $21.

Помешкання сі надаються до потреб людий в теперішнім часі. Є їх богато до вибору після даної родини помешкання з 3, 4 і 5 кімнат суть популярні. Троякого рода мешкальні доми поставлені через Bridgeport Housing Co. і United States Housing Corporation, яких тут є около 700, і другі доми порожні під теперішню хвилю, не суть се доми як в кождім другім місті разом на купі, а осібні, складаючися з 2, 3, 4 і 5 кімнат які знаходяться на Connecticut Avenue, Iranistan Avenue і других частях міста.

Однак помимо сего Бріджпорт потребує плянів для його будучого зросту. Вже тепер є на пляні декілька уліпшень в місті. Перший і найважнійший плян між ними є поширити Ферфілд Евеню, головна артерія міста, так що люди живучі на Вест Сайд могли скоро доізджати до свого заняття на Іст Сайд і наоборот, без перешкоди яка часто случається наслідком переповненого руху.

Після інформацій осягнених з достовірних жерел, будуть будуватися нові доми на весні в досить великому числі. Позаяк однак є тут досить помешкань дешевших для біднійших людий, нові доми які будуть будуватися, будуть по найбільшій части для висшої кляси людий від $10.000.00 до $20.000.00. Однак в Бріджпорт відчувається також брак будівельних робітників і сподіються, що щоби можна виконати запропоновані будівничі пляни, під весну буде можна дістати відповідне число потрібних робітників.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ПЕРЕД КОТЛЯРЕВСЬКИМ

(3)

„Історія Русів", яка мала дуже велике значіння на піддержання українського духа в аристократичних та інтеліґентних кругах України і яка своїм палким патріотизмом та блискучим, хоч часто-густо шовіністичним викладом робила чимале враження на українських поетів єсть наглядним доказом, що українська самостійна ідея, а разом із тим розуміння власної української літератури ніколи не вигасло до краю, навпаки тліли вони мов іскри в попелищу, чекаючи чиєсь сміливої руки, щоби їх звідтам добути і розпалити в новий невгасаючий пожар.

Це зробив Іван Котляревський. Його називають за те батьком відродження літератури.

Та не треба гадати, що виступив він самопадно, безпосередно, відірвано від літератур но-історичного процесу.

Ні, його виступ звязаний тісно і з „Історією Русов" і з історичними працями Симоновського Лукомського, Рубуна, Ріґельмана і з діяріями та записками Миколи Ханенка, та Якова Марковича і з такими віршописцями як Танський та Климовський, і з цілою низкою давніщих драматичних авторів. Особлявеж значіння для відродженя української літератури і для виступу Котляревського зокрема мав український фільософ Григорій Сковорода (1722-1794) пантеїст, містик і мораліст, мандрівний фільозоф-аскет, ходяча академія, український Сократ, що йшов від села до села, від двора до двора і проповідував морально-демократичне відродження. Був він неначе предтечею цього месії нової української літератури, яким являється Іван Котляревський.

Іван Котляревський, автор знаменитої „Енеїди" в вічно молодої „Наталки Полтавки", родився дня 29. серпня 1769 р. в Полтаві.

Дід його був дяконом, батько Петро (дворянин), служив при Полтавському земстві.

Читати й писати навчився Іван Петрович від місцевого дяка.

Десятилітним хлопцем поступив на службу „въ штатѣ бывшей новороссійской канцеляріи" і 1780 року був іменований підканцеляристом, 1781 канцеляристом, а 1783 ґуберніським реґістратором, що в давній службовій практиці деколи й лучалося.*)

Року 1783 поступив на науку до Словенської духовної семінарії у Полтаві, котру й покінчив року 1789 двайцятилітним молодцем.

По скінченню семінарії пустився на село, як домашний учитель по панських-поміщицьких дворах.

Там пізнав не тільки тодішне панське, але й селянське життя.

Бував на досвітках і вечерницях, слухав пісень, казок, оповідань і приказок народніх, придивився гаразд до звичаїв та обичаїв простонароддя, а вже мову народню, то вивчився так, як мало котрий з українських письменників.

Отсих кілька літ учительовання дало йому основу до його нечисленних, але щирих народніх і справжнім демократизмом навіяних творів.

Так минули його молодечі літа.

Припадають вони на дуже сумний і дуже важкий період української історії.

Скасовання гетьманщини ([illegible] 1764) було ще свіжою недав[illegible] минулою подією, а збуре[illegible] Січи (1775) пережив Котляр[illegible]ський шестилітним хлоп[illegible]

*) Так само славний російський [illegible]кар Крилов, роджений 1768 року [illegible]же майже однолітець з Котл[illegible]ським, на одинайцятому році [illegible] поступив підканцеляристом в [illegible]зинський уїздний суд, а на два[illegible]тім його переведено, як канце[illegible] в Тверський маґістрат.

Полтава була не за горами і Полтавцям не байдуже було до того що сталося з колишнім славним Запорожжям.

І не байдуже було Котляревському, як 1783 знесено козацькі полки, а поставлено на їх місце російську військову організацію.

В два роки пізніще появилася славна „жалованная грамота дворянству", котра поневолювала й дорешти закріпощувала українське хліборобське населення. Котляревський, як бистрий та доволі образований (на тодішні часи) молодець, розумів, що в історії його рідного народу відбувається процес поневолення і затирання тих прикмет своєрідного народнього побуту, за який так невпинно і з такою саможертвою боролись його предки. Процес цей відбувався у формі тим більше небажаній, що розколював народ на двоє, на упривілійованих панів і на позбавлених усякого права селян. Українські пани, здебільшого колишні старшини козацькі, зрадивши народню справу, кинулися горнути як найбільше землі і душ до себе, не зважаючи який гріх і яку відповідальність перед судом історії беруть вони на себе.

Отсей процес „расхещенія національной собственности всѣми благовидними и неблаговидними способами" знайшов опісля відгук у літературних творах Котляревського, бо Котляревський цілою душею стояв не тільки на етнографічнім, але й на політичнім українськім ґрунті, схиляючись до цих демократично-моральних прінціпів, які проголошував, український філозоф Сковорода і [illegible]ираз[illegible] но [illegible] мо[illegible]

[illegible] рії українського письменства мала ось який заголовний лист: „Енеида на малороссійскій языкѣ перелицiованная И. Котляревскимъ. Часть I. съ дозволенія Санктпетербургской Цензуры. Иждевеніемъ М. Парпуры. Въ Санктпетербургѣ 1789 года". Дальше йшла посвята (не автора а видавця): „Любителямъ Малороссійскаго слова Усерднѣйше посвящается".

В цім першім виданню були три частині, кожна з окремим заголовним листом і з окремою паґінатурою. До книжки доданий був словарець „Собраніе малороссійскихъ словъ",*) праця теж не Котляревського, а мабуть самого Парпури. Перед тим словничком ішло справлення „Погрѣшностей" (всього 7 слів) і дві „Перемѣны".

Книжка (вісімка), була друкована на досить лихім, сірявім папере, тодішним етимольоґічним правописом в оден стовпець, по дві десятивіршеві строфи на кождій сторінці. Строфи відділені зірками, словничок, зложений у два стовпці.

Зі зверхного вигляду цього першого видання „Енеїди", годі було предвидіти який великий успіх і яке великоважне значіння матиме вона не тільки для українського письменства, але й для відродження України.

Це перше видання мало свою історію. Воно появилося в світ без відома і без дозволу автора.

Богатий Конотопський „дворянин" (із старого козацького роду) Максим Парпура, служив у Петербурзі), чоловік освічений, що сам працював на літературному полі, зважився на цей крок не для матеріяльного успіху (він був меценатом, записав коло 100.000 рублів на українські добродійні цілі), [illegible] тому, бо зрозумів, яке зна[illegible]ке мати друкована „Е[illegible] [illegible]отра доси ходила у [illegible] і котру легко могла [illegible]та сама судьба, що [illegible] оден недрукований [illegible] він не попрохав до[illegible]ра на видання „Ене[illegible] не знаємо. Нам ві[illegible] Котляревський служив тоді прапорщиком в Сіверськім драгунськім полку, (об чім Парпура легко міг і не знати), але поміж людьми ходили тоді слухи, що автор перелицьованої „Енеїди" запропастився. Це могло тим більше спонукати Парпуру до оголошення друком „Енеїди".

[illegible] Малороссійскихъ словъ [illegible]верхъ того еще весьма [illegible] издревле вошедшихъ [illegible]ое нарѣчіе зъ дру[illegible] [illegible]и коренныхъ Рос[illegible] [illegible]отребительныхъ

На всякий спосіб ми нині з пошаною і вдякою згадуємо імя Максима Парпури, бо хто зна, чи сам Ковляревський буб-би зважився і спромігся тоді на видання свого дорогоцінного твору, а так, року 1798 покладений був отсим Максимом Парпурою угольний камінь під будинок відродженої української літератури. Так ми гадаємо нині, але сам Іван Котляревський був мабуть иншої гадки. Він був невдоволений вчинком Парпури і цьому невдоволенню дав доволі різкий вислів у своїм власнім виданню „Енеїди", де Парпура вкинений поміж грішників, котрого мучать за те, що „натуру мав він дуже бритку, кривив душою для прибутку, чужеє отдавав в печать, без сорома, без Бога бувши, і восьму заповідь забувши, чужим пустився промишлять".

В рік по виході першого видання „Енеїди" Котляревського іменовано поручником і служба йшла своїм ладом. Як штабс-капітан брав участь він у поході в Молдавію та за Дунай. По заняттю Бендер удостоївся царського „благоволенія" за хоробрість і неустрашимість. Чималу прислугу зробив Росії тим, що з припоручення ґенерала Майендорфа схилив до підданства Буджацьких Татар, за що й дістав ордер св. Анни 4 кляси. Року 1807 перейшов у Псковський полк, а 1808 подався у відставку в ранзі „капитана съ мундиромъ". Року 1810 іменовано його „смотрителемъ полтавского дома воспитанія бѣдныхъ дворянъ". Хоч ся посада була по собі маловажна, так Котляревський був вдоволений нею, бо міг він проживати в своїм ріднім городі і працювати для добра земляків.

Великого 1812 року йому довелось ще раз мати діло з військом. Кн. Лобано-Ростовський, ґенерал-губернатор, доручив йому скласти козацький полк для війни з Наполеоном.

Це доручення виконав Котляревський, він їздив також з Лобановим-Ростовським до Петербурга й за границю, значиться грав деяку політичну ролю.

За „усердіе въ службѣ" і за те, що підніс „Полтавський дім для виховання бідних дворян" на вищу уровень, дістав титул майора, перстень від царя і дожизненну додаткову платню 600 рублів річно.

У його в Полтаві був свій гарний дім, 6 душ кріпаків і 60 десятин землі в Полтавському повіті, — його життя було обезпечене.

Дім Котляревського стояв за Собором, над кручею. Світлиць у йому було пять. Найбільша, гостинна, з якої двері вели на ґанок, з котрого розкривався дуже гарний вид на Ворскло.

Хата була обставлена не розкішно, але гарно й чепурно.

На стінах висіли портрети, самого Котляревського, та кн. Репніна й Кочубея, з котрими він жив у дружбі. Крім того декілька малюнків флямандської школи. В шафах стояли книжки: латинські і французькі клясики, романи ВальтераСкотта й Купера, російські автори та часописі й журнали, як „Сѣверная Пчела", „Сынъ Отечества", „Сѣверный Архів", „Вѣстникъ Европы" і „Библіотека для чтенія".

(Дальше буде).

ПОЗІР! ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. ПОЗІР!

ДНЯ 3-го СІЧНЯ 1923 о годині 8. вечером відбудуться **РІЧНІ ЗБОРИ** Товариства **Ukrainian Building & Loan Association** в Народнім Домі, 367 St. Pauls Ave. На зборах мають явитися всі члени. Проситься також всіх тих членів, які залягають вкладки, щоб прибули та або вирівнали свої довги або формально заявили свій виступ з Товариства. На зборах здасться фінансовий звіт Товариства і переведесь вибір нового уряду на рік 1923. На сих зборах буде приниматися також і нових членів. 03.1

Українці з Джерзи Сити! Зрозумійте, що се Товариство є нічо инше а чиста будівельно запомогова спілка(чистий бизнес), до котрої кождий здорово думаючий Українець повинен горнутися, а тимсамим збільшувати свої ощадности з добрим процентом. Нумо брати, покажім що ми щось таки варта!

УПРАВА.

ДОПИСІ

ЕЛЛЕНТАВН, ПА.

15 долярів на „шляк" польському президентови.

Тутешній громадянин Григорій Біленький, складаючи на руки Д. Рудакевича $10 на Ф. Н. Д. Р. К., сказав: З нагоди сеї, що вчера першого президента польського шляк трафив даю $10.00 і скоро відішліть їх до Вашингтону до нашого Представництва.

Другий Лев Хома, стоячи з боку, приступив до Д. Рудакевича і говорить: Я вже дав 2 доляри, буде тиждень тому, а тепер ще $5.00 даю та нехай і ще другого президента польського так шляк трафить.

Думаю, що коли всі Еленштавнці, а радше всі Українці в Америці дадуть по $10.00 і по $5.00 як дав Григорій Біленький і Лев Хома, то Поляки ніколи в своїй державі президента не дочекаються. **Д. Р.**

———o———

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Річні збори бр. св Андрея Перв.

Дня 23. грудня 1922 р. в гали У. Н. Дому під ч. 318 Іст 72-га улиця відбулися річні збори бр. св. Андрея Перв. Збори отворив короткою промовою предсідатель бр. д. Шумеда. По річнім справозданню фінансового секр і контрольної комісії, котре збори приняли одноголосно, предсідатель Шумеда уступаючи просить членів, щоби вибрали предсідателя до переровадження річних зборів. Збори вибрали одноголосно д. Глюта. Добродій Глют дякує членам за довіре і просить, щоби старались вибрати новий уряд на рік 1923, котрий працював би для добра братства і У. Н. Союза. Потім покликує двох секретарів, Михайла Гандзюка і Олексу Буряка. Відтак приступлено до вибору нового уряду, в котрий увійшли слідуючі члени: предс. Никола Данилик, заст. предс. Вас. Глют, секр. фін. Михайло Гандзюк, заст. секр. фін. Іван Бугера, секр. рек. Іван Цюцюна, заст. рек. секр. Кирило Верескля, касієр Яків Цомпель, заст. касієра Іван Лазорчук, контрольна комісія: Лев Феденяк і Олекса Наконечний, надзирателі хорих: Даниїл Павлик і Іван Колодій, хорунжі: Теодор Пиртко і Даниїл Виндас, дверник Семен Гайдош.

По виборі уряду на рік 1923 д. Глют дякує членам, що вибрали уряд так скоро, без сварки і крику, і просить щоби новий уряд заняв свої місця.

Ново вибраний предс. д. Данилик, прирікає зібраним членам, що він буде старався сповнити свій обовязок і працювати для добра братства і У. Н. Союза. Потім д. Зятик занявся збіркою грошей на Негайну Поміч у Східній Галичині, котра принесла 30 долярів. На тім предсідатель замкнув річні збори.

Михайло Гандзюк,
секр. фін. бр. св. Андрея, від. 66 У.Н.С.

———o———

КОРТИС БЕЙ, МД.

Українське протестаційне віче.

В неділю, 17. грудня, відбулось протестаційне віче в гали церковній на Чорч улици в Кортис Бей, Мд.

Віче отворив місцевий священик о. Маньовський та вияснив присутним справу віча та його ціль. Відтак покликав „Комітет Ліги Американсько-Українських Ситизенів" до заняття своїх місць. Комітет зложений з отсих членів: о. Маньовський, предсідатель, Демян Любунець, заступець, Йос. Семенків, касієр, Іван Бойко, секретар. Потім у гарній промові виложив вкоротці історію нашого українського народа та хитрі підступи Ляхів. При кінці загрівав всіх присутних до витревалої боротьби проти Ляхів, а саме через складание народного податку. Наша поміч тепер це грошеві жертви, єсли хочемо добути волю для свого народу для України.

Другий з черги заняв голос Павло Войтович, який в своїй бесіді виказував байдужність і брак серця у деяких наших Українців підчас так важної та пекучої хвилі як тепер.

По скінченню сеї бесіди о. Маньовський поставив резолюцію, якою збори протестують проти ляцьких розбоїв, проти арештовання і вязнення Українців по ляцьких тюрмах, проти наглих судів, екзекуцій і т. др. Резолюцію принято одноголосно, та постановлено, щоби сейчас по зборах вислати цей протест до Сенаторів, Конгресменів та Амбасадорів в Вашингтоні.

По сім Йосиф Семенків, як делегат на Український Конгрес в Филаделфії, здав звіт із ухвал конгресу і завзивав усіх, щоби цілою силою підперли змагання народної організації „Обєднання".

По скінченню бесід приступлено до збирання жертв як фонд протестаційний і зібрано $45.00. На сей фонд зложили: Йосиф Семенків $10.00; Ів. Бойко і Семен Сапливий по $5.00; о. Вас. Маньовський $4.00; Яків Семенків $3.00; Демян Любунець і Іван Семенків $2.00; пані Юлія Маньовська, Павло Войтович і Олекса Шандровський по $1.50; Иоанна Гуцлюк, Іван Папіж, Ігнатий Ладна, Онуфрей Бойко, Юрко Ковальчук, Іван Ощипка, Еміль Монастирський, Іван Бойлин і Юліян Дипський по $1.00; Онуфрей Скушка 50 цнт. — Разом зібрано $45.00.

... на улиці, в Ходорові ... Стрий і в Шепарівці ... Коломия: Арештованих ... ведено як злочинців закутих в кайдани до тюрми, де їх бито, кнебльовано їм уста, накладано їм ланцушки, ба навіть викручувано руки, як де сталося през в Калуші, де таких експерим... ментів ужито супроти Василя Гошовського, Гриня Гошовського, Володимира Сорокія Василя Ничая, у Львові супроти студента Яцупи і в Журавні супроти Івана Паламаря. Де... стих арештованих бито по... вагонах, запихано їм шпильки за... нігті, пхано їх голови в піч і т. ... присутности їх матерей як це ... діялось в Любчи пов. Рава ...

ВОВКИ ЗЇЛИ 3-ОХ В КАНАДІ

З північної части канадійської провінції Онтаріо приходять скупі вістки про смерть трох людий, заїджених вовками.

Послідної суботи далеко на північ висуненої оселі над рікою Ствердженом вибрався один старий трепер (мисливий, що живе з продажі футр звірят, пійманих у пастку), щоби принести в село почту на Різдво. Почта лежить в місцевости Ігнес, віддаленій яких 70 миль від оселі. Перебратися по сій дорозі треба було на санях, тягнених псами. Трепер дібрався до почти, але посилок там не було ніяких, і він заявив почтареви, що ще прийде на другий день рано. Коли його не було, почтар вислав на пошукування за ним двох Індіян, знаючих добре дорогу та всі можливі небезпеки.

Які дві милі від оселі Індіян натрафили на поле збитого снігу. На снігу були сліди крови, останки упряжи собак, санки, та розкинені людські кости. Індіяни зрозуміли, що сталося, та чим скоріше поспішили в оселю, щоби донести про страшну подію.

Та ледво сказали вони мешканцям села про подію, а вже рішили знова вибратися на вовків. Їх заманювала велика надгорода, визначена урядом Канади за голову кождого вовка. Набравши нової амуніції, вони пішли зі своїми санками назад дорогою, котрою прийшли в село. При виході зі села стояли мешканці, пращаючи їх на дорогу.

Через три дни не було чутки про Індіян. Занепокоені мешканці села післалили за ними громадку людий на пошукування. Вони найшли сцену першої трагедії, а яку милю від неї сліди свіжої крови, великий простір снігу, здоптаний великою масою ніг, вовчих, собачих та людських; далі рушниці обох Індіян, дещо амуніції шкаматте їх одежі та роскинені кости.

Довкола них лежали надїідені трупи 16 вовків, вбитих Індіянами.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Запорожська Січ, від. 251 повідомляє, що річний мітинг відбудеться о 7. годині вечером в понеділок, 1. січня 1923 в гали Укр. Нар. Дому при Вест 14-та ул. На порядку нарад буде звіт з цілого року і вибір нових урядників на 1923 рік. Неявившийся член заплатить кару після статута. — Н. Страп, секр.

МЕНВИЛ, Р. АЙ. На мітингу бр. св. Стефана, від. 181 вибрано отсей новий уряд на 1928 р.: С. Лапчинський, пр.; Н. Шевчук, з. предс.; П. Казан, кас.; П. Гричух, з. кас.; І. Н. Шевчук і С. Прокопчук, секретарі; П. Борозний, І. Ткач, контрольори; М. Кармарчук і Й. Шевчук, доглядачі хорих; І. Сулима, кас. дом. Пригадується всім членам, що мітинг відбудеться 1. січня 1923 в понеділок в Укр. Нар. Домі. Кождий член має бути присутний, бо є важні справи до полагодження. — Ю. Ясінчук, предс.; І. Швець, секр.